

BULÁNYI UTÁN

A Naprendszerből kihullott a Központ.

Lehet, hogy a bolygók kiröpülnek az űrbe?

A bolygók és a hozzájuk tartozó holdak igen különböző tömegűek voltak, s az egyes égitestek távolsága is nagyon sokféle volt a központhoz képest. De a Központ roppant intenzitású volt, össze tudta tartani ezt a sokféleséget. Most mi fogja összetartani ezt a sokszínű rendszert?

Erősen működnek a külső vonzások. Előtérbe jönnek az eddigi szint-különbségek, az új elképzelések sokfélesége a szükséges haladást illetően.

Másrészt a minket körülvevő társadalmi feszültségek (politikai jelleggel is).

Pedig mily szüksége lenne a magyar kereszténységnek, - tágabban - a magyar transzcendenciában hívőknek valami nagy energiára, hisz – úgy tűnik -, nem nagyon akadt eddig más komolyabb, átfogóbb erőforrás, mint amiről éppen beszélünk.

Kár volna hagynunk az eddigi mozgást űr-porrá válni!

Természetesen csak a magamét mondom, hisz nem is tehetek mást.

Nyugodt hangvételre kellene törekednünk, nem kellene vitatkoznunk, feszültséget beengedni körünkbe. Körbe ülünk egy asztalt, s mindenki teljesen békésen lerakhatja a maga gondolatát. Ember úgyszem tud meggyőzni szóval másik embert. Viszont az ellenkezője is érvényes: minden nyugodtan kimondott szó valahol életre kel, a legváratlanabb helyen csírázni kezd!

Ilyen megfontolások után teszem le most én a magamét is.

Bizonyos eszmék fölöslegessé váltak; nem kell okvetlenül senkinek sem fegyvert fognia ma már. Talán a sok gyermekes családi formát sem kellene annyira szorgalmazni. Bízunk ezt is kinek-kinek a lelkiismeretére. Természetesen én is nagyon sajnálnám a magyar nyelv eltűnését; hogy a magyar irodalmat, mint holt nyelvet tanulmányozhassa egykor valaki; erre csak gondolni is szörnyűség!

Három témát említenék, melyekben okvetlenül előbbre kellene lépnie a gondolkodó közösségnek, s ebben az előrelépésben nekünk is igen nagy szerepet kellene játszanunk. Ezek természetesen ma szinte közhelyek, szinte magától bukkannak fel minden komolyabb beszélgetésben. Mégis, ha egy kicsit jobban megforgatjuk körülöttük a gondolati gyorsítót, hátha sikerül egy kicsit nagyobb sebességet adni a szellemi-lelki fejlődésnek, amely pillanatnyilag igen konzervatív éterben leng, mondhatni: tekintély-elvű, feudális közegben.

Cölibátus.

Általában rossz helyre tesszük a hangsúlyt, nem a nőtlenség a legfontosabb mozzanat. A pap nem áldozár, mint az egykori Áron-leszármazottak, vagy a mi táltosaink. Jézus sem volt Lévi leszármazottja!

A Szentírás eredeti elnevezése a „preszbüterosz” volt, az öreg, a tiszteletre méltó tekintélyesebb ember, aki erkölcsi stabilitása, bizonyos lélektani érzéke miatt alkalmas volt egy-egy közösség összetartására. A Timóteushoz írt 1. levél, 3. fejezet. Itt Pál igen szépen leírja a lelkipásztorság kritériumait. Nevezetes mondata: „Saját házában legyen jó gazda, aki gyermekeit fegyelemre és teljes tisztességre fogja” Ebből szinte az következik, hogy nőtlen ember nem is lehet lelkipásztor! Ma talán azt lehetne még Pál szavaihoz hozzáfűzni, hogy legyen jártasabb a Bibliában, a pszichológiában az átlagembernél, hogy a csoport összetartásához még a teológiai tudásában és az emberismeretben is tekintély tudjon lenni.

Ökumené.

Két irányból közelíthetünk e témához. 1., A közösség felől nézve a református lelkész éppen úgy a papja a református gyülekezetnek, mint a katolikusnak a saját papja. Mindkét felekezetben ugyanúgy ellátja a legfontosabb teendőket: keresztelezés, házasságkötés, temetés. Mindketten ugyanúgy tartanak valamiféle liturgiát vasárnap, ünnepnapokon, s egy-egy hétköznapon is. A protestáns is és a katolikus is templomnak nevezi a maga szent épületét. A közösség nem érzékeli az áthidalhatatlannak tudott szakadékokat felekezet és felekezet között; főleg akkor nem, ha mesterségesen nem fűtik az ellentéteket hivatalos részről.

2., A hivatalos, a hivatásos teológus viszont kimondja, hogy a protestáns lelkész az csak egy *igehirdető*, míg a katolikus az valami egészen más, mert ő Jézus áldozatát ismétli meg, mert ő *áldozár*, s a többi papi funkció csak másodlagos feladata. Innen nézve szinte reménytelen a híd létrehozása

katolikus és a többi felekezet között; a szokásos év eleji ökumenikus imahét pedig egy álságos mozgalomnak tűnik. Roppant nagy a feladatunk!

Nem tudjuk együtt mondani a Tízparancsolatot.

Amikor a katolikus hivatal bevezette a nagy Hiszekegy mondását, akkor még *egyetemes* egyházzól beszélünk, egyformán a protestáns testvérekkel, majd a hivatalos részről szükségesnek látszott e kifejezést „katolikusra” változtatni -, ami ugyan azt jelenti görögösen! -, hogy a szakadékot mélyítsük!

Az evangélikus testvérek megtartották az evangéliumi részletek felolvasásának a régi évi sorrendjét. Pl.: ahogy beszélünk a „Farizeus és a vámos” vasárnapjáról stb. A katolikus „újítás” az A-B-C évvel ezt megváltoztatta, elszakadván az evangélikus testvérektől. Mintha a hivatalos katolikus vezetés éppen a szakadék mélyítésén fáradozna!

A főistentisztelet mikéntje.

A Mise, az Alkalom, a szent Liturgia.

Az első rész.

A Biblia magyarázata, a tanítás, közben énekekkel tkp. közös istentiszteleti gyakorlat, a zsinagógai istentisztelet folytatása. Jobb volna, ha nem annyira előírt lenne, mint a katolikus szertartásban. Az ószövetségi iratok mesterséges berendezése. Mindenképpen a hely, az alkalom, az időszak kellene hogy meghatározza a szövegek felolvasását Természetesen más kell hogy legyen egy katedrálisban celebrált istentisztelet rendje, megjelenése, mint egy kis falusi templomban. Gyakran egyszerűen a karikatúráját látjuk az ünnepi misének egy-egy kis kápolnában! Papja válogatná!?

Helyesnek tűnik a liturgiára való rákészülés megfelelő énekkel, bűnbánattal.

Képtelenség, hogy ugyanúgy és ugyan azt valljuk hitünk lényegeként, mint azt őseink tették a 4. sz. elején, a hellénizmus árnyékában, latin nyelven. Akkor a lényeg az volt, hogy egy Istenben hittek a sok istennel szemben. Ma, mi az „egy” szócskát határozatlan névelőként használjuk; a latinban nincs is ilyen.

A második rész.

Nem nagyon tisztázódik a felajánlás értelme. (a református liturgiában nincs is ilyen) Pedig – szerintem – ez tenné kereszténnyé az életünket. A kenyér és a bor és a bedobott pénz képviseli a mi egész heti munkánk gyümölcsét. Amikor ezeket felajánljuk, akkor azt kérjük a Mennyei Atyánktól, hogy fogadja el a munkásságunkat, s Szent Lelkének az erejével változtassa azokat istentől-valókká. Ha a héten megjavítottam egy vízvezetékét, akkor az lehet egy feladat közönséges elvégzése, de ha ezt az Örökkévaló áldása is kíséri, akkor ez a munka – bár nehezen megfoghatóan – egy szinttel magasabbra emelkedik. (persze: ehhez az kell, hogy eleve minden munkámat így végezzem!) A legősibb liturgia, a szent. Jakab liturgia központi mozzanata az **epiklézisz**, a Lélek-Isten lehívása a fölajánlott adományokra, amit a pap a közösség első embereként tesz meg egy igen szép ima keretében, s amit a közösség háromszori „ámen”-nal erősít meg. (Tehát közösség nélkül nincsen mise, s nem a pap változtatja át az adományokat, hanem a reájuk leszálló Szentlélek!).

A harmadik rész.

Természetesen: Mennyei Atyánknak nincsen szüksége semmiféle földi jóra, ezért az így átváltozott adományokat visszkapjuk mi, emberek, mint az isteni kegyelemtől sugárzó mennyei adományokat.

A Mennyei adományok magunkhoz vétele, átvétele előtt – régi zsidó szokás szerint – hálaéneket éneklünk: ez a Prefáció. A kapott földi javakat előre illik megköszönni (ez a megköszönés az evészet után igen gyakran elmarad!). Ez a megköszönés –görögül az „eücharisztia”, mely elnevezésről ma is nevezzük a mise harmadik részét. Tulajdonképpen ez volna az értelme az Úrvacsorának is

Azt hiszem, hogy az istentiszteletnek ez a harmadik része az, ami a leghomályosabb körvonalú mindegyik felekezetről!

E téren hogyan lehetne valahogyan értelmesebb formát kialakítani? – jelenleg szinte a végtelenbe nyíló feladatnak látszik, pedig ezzel oly egyszerűen megoldódna minden feszültség! Mily rémes: minden áhítozik egy jobb megoldásért a civil életben, s mi, akik letéteményesei vagyunk a Jézus-i Megváltásnak, a Jézus-i megoldásnak, zavarosan kialakult hagyományok miatt képtelenek vagyunk felmutatni ezt a mindent átalakítani tudó meleg energiát, a Mennyei Atyához való fordulás oly egyszerűnek tűnő tényezőit.

Lehetne beszélni még sok mindenről, kit-kit mi izgat jobban, mivel foglalkozik mélyebben. Lenne téma a Kerek-asztal körül!

A legnehezebb kérdést nem említem: a Szentháromság-tan kérdését. Ez egy sokkal magasabb szinten bizonyul elválasztó beton-falnak. Zsidók keresztények között és Mohamedánok keresztények között. Vajon, mit szólna ehhez Jézus maga, akinek a személye körüli vita okozza ezt a – szimbolikusan szólva – a „földrészekre szakadását” az egykori Egy-Isten-hit perspektíváját megsejtető szellemi megoldásnak.